

W GŁOS NARODU

Informacyjny dziennik demokratyczny

Nr. 115

Częstochowa, czwartek 16 maja 1946 r.

Rok II.

Odpowiadamy przed historią

- czy jesteś za zniesieniem senatu?
- czy chcesz utrwalenia w przyszłej konstytucji ustroju gospodarczego, wprowadzonego przez reformę rolną i unarodowienia podstawowych gałęzi gospodarki krajowej z zachowaniem ustawowych uprawnień inicjatywy prywatnej?
- czy chcesz utrwalenia zachodnich granic państwa polskiego na Bałtyku Odrze i Nisie Łużyckiej?

Aktualne i historyczne interesy narodu — to są dwa różne pojęcia. Interesy te nie zawsze są zbieżne i dlatego należy traktować je osobno. Bywają sytuacje historyczne, w których kierownictwo z całą świadomością przeciwstawia się aktualnym interesom narodu z uwagi na dalsze perspektywy jego rozwoju.

W chwilach zwrotnych niejednokrotnie interesy jednostki kolidują z perspektywą rozwoju narodu. Kierownictwo narodu musi sobie jasno zdawać sprawę z celu, do którego dąży, aby móc nie iść na popularne hasła poprawy bytu, żeby móc nie ulec (jakże chętnie) żądaniom i potrzebom aktualnym. Bywają sytuacje, w których trzeba walczyć ze sobą i z innymi. Z okretu, któremu grozi zatopienie — jednostki mogłyby znaleźć lepsze wyjście, ratując się na szalupach, ale wyjście znalazłoby tylko jednostki, dla całej załogi szalup nie starczy. I wtedy skoordynowany wysiłek wszystkich zagrożonych może przeciwstawić się grożącemu niebezpieczeństwu, skoordynowany wysiłek kolektywny, który nie zważając na głód i chłód omija łatwinę, jako najgroźniejsze niebezpieczeństwo dla ogółu. Po przebiegu niebezpieczeństwa bezpośredniego można przed ogółem postawić szeroko i jasno sprawy dalszego prowadzenia okrętu.

Nie można robić podczas burzy plebiscytu nad problemem, czy należy okręt ratować. A ratować go można tylko natychmiastową akcją, koordynując wszystkie wysiłki w jednym kierunku. Przeszliśmy burzę dziejową nieznana dotychczas w historii Polski. Nie czas było wtedy na dyskusje parlamentarne i wzajemne klótnie. Było tylko jedno hasło — „walka z wrogiem”, ponieważ groziło nam największe niebezpieczeństwo — unicestwienie narodu. Kierownictwo, które objęło władzę nie mogło i nie miało prawa żądać żadnych plebiscytów. Nie mogło i nie miało prawa marnować ostatku energii na mało produktywnie słowa. Musieliśmy przejść do czynów, bo byliśmy u kresu sił. Od tego czasu zmieniło się wiele. Ktokolwiek popatrzy z perspektywy historii Polski na dokonane zmiany, musi stwierdzić: dokonaliśmy we wszystkich dziedzinach życia zmian, które należało dokonać o wiele, wiele wcześniej. Można było pójść po linii najmniejszego oporu, można było liczyć się przede wszystkim z interesem jednostki, dążąc do doraźnego poprawienia jej bytu. Ale historia nie czeka, zostalibyśmy w dziedzinie postępu znowu w tyle za Czechosłowacją, Francją, Węgrami. To była druga groźba unicestwienia narodu. Musieliśmy pod wieloma względami doścignąć inne narody, stworzyć sobie równy z nimi start w historii. To zostało dokonane. Ba! Więcej jeszcze. W niektórych dziedzinach wyprzedziliśmy inne kraje, co daje nam większe możliwości w rywalizacji narodów. Tempo przeobrażeń było przegromne. Przemiany dokonywały się jak w przyspieszonym filmie. Tym większe mają one znaczenie, że nie naruszyły jedynie nadbudowy społecznej, że nie zostawiły śladów na samej powierzchni, ale przeorały głęboko życie gospodarcze i polityczne.

Teraz nadszedł czas spojrzenia wstecz.

Okręt wypłynął z burz, z niebezpiecznego pasa raf koralowych. Kierownictwo, które stało na poziomie, które zdało egzamin w nie byle jakiej sytuacji w historii, może i ma prawo zebrać wszystkich, by z jasnym czołem powiedzieć: Osądźcie! Nadszedł czas dyskusji

Głosowanie ludowe obejmuje trzy punkty: Pierwszy zawiera pytanie, czy naród chce skończyć ze złą, fałszywą tradycją, tradycją, która hamowała rozwój Polski?

Gdyby nie elementy reprezentujące i reprezentowane w senacie, linia rozwoju Polski dawno byłaby na wyższym poziomie. Gdyby nie ten czynnik hamujący, nasz dzisiejszy etap przeżywalibyśmy znacznie łatwiej i lepiej. Nie mielibyśmy pańszczyzny, jak i nie mielibyśmy sanacji. Żywy i prężny był w dziejach Polski tylko sejm i dlatego odpowiadamy na to pierwsze pytanie: TAK.

Dokonaliśmy zmian, o które walczą w tej chwili państwa bardziej zacofane i państwa, które nas wyprzedziły; boryka się społeczeństwo Rumunii, narody Francji i Czechosłowacji. Tworzy się nowa forma gospodarcza, która w konsekwencji musi doprowadzić do nowej formy politycznej. Te same tendencje nurtują w zwyciężonych Włoszech czy zwycięskiej Anglii i wcześniej czy później zatriumfują w obydwu tych państwach. Przejrzały ustrój Europy wymaga nowego wyrazu.

Wyszliśmy z wojny zwycięsko politycznie, a zniszczeni gospodarczo. Nie ulega kwestii, że inny wyraz znajdzie zwycięska Anglia i nieknięta nieomal Czechosłowacja, a inaczej zareaguje zniszczona Polska. Ale treść jest wszędzie ta sama. Podporządkowanie interesów aktualnych — historycznym; podporządkowanie interesów jednostki — interesom ogółu; gospodarka prowadzona nie według widzimisię właściciela fabryczki, ale według głęboko przemysłowej gospodarki narodowej.

Aparat państwowy i rządowy, który przedtem reprezentował interesy jednej grupy — jest dziś wyrazicielem najżywniejszych interesów wszystkich ludzi. Bo

prawie całe bogactwo narodowe, t. zn. nasze skarby pod ziemią, łączność i transport, praca fizyczna i inwencja myśliciela — wszystko to jest własnością i jest do dyspozycji reprezentantów narodu.

Czy cofnąć historię wstecz, wstrzymać jej naturalny bieg?

Największą klęską narodu jest niezrozumienie chwili, którą przeżywa.

Przed nami stoja potężne perspektywy planowej gospodarki, skoordynowania wysiłków najcieńszych mózgów, skierowania energii całego narodu do jednego celu: do budowy harmonijnego społeczeństwa, bez wewnętrznych sprzeczności tak gospodarczych, jak i politycznych.

Wyrazem gospodarczych zmian jest zawsze ustrój polityczny państwa. System polityczny, który nie wyciąga wniosków z dokonanych zmian — nie może mieć racji bytu. Takie jest żelazne prawo historii. Zmiany gospodarcze zostały dokonane. Czy mamy wrócić do starych, zbankrutowanych form rządów, form, które doprowadziły do straszliwych kataklizmów dziejowych, do wojen i wzajemnych wyniszczeń? Czy coraz częstsze i coraz krwawsze wojny i zmniejszające się okresy względnego dobrobytu pomiędzy nimi nie są dostatecznym usprawiedliwieniem konieczności zmian ustrojowych? Myślę, że co najmniej dwukrotna cyfra ofiar drugiej wojny światowej w stosunku do pierwszej dostatecznie tłumaczy konieczność szukania nowych form.

I dlatego na drugie pytanie musimy odpowiedzieć: TAK.

Byliśmy państwem opartym o ciemne,

analfabetyczne masy ludzkie błot poleskich i bagien pińskich. Byliśmy narodem opartym o gospodarke kartoflana, państwem, które przeciwstawiało się naturalnemu rozwojowi. Konserwatyzm, tkwiący głęboko jeszcze i do dziś w warstwach związanych z tą gospodarą, nie dopuszczał myśli zmiany.

Bezspornie wielkie wydarzenia historyczne umożliwiają dokonanie zmian w systemie myślenia, głębokie przemiany społeczne tworzą jego nowe kategorie. Kategorie myślenia, poziom kultury narodu uwarunkowane są jego biogeograficznym układem. Bogactwa podziemne obszarów odzyskanych, uprzemysłowiony charakter tych ziem, zmusza naszych przodków do dostosowania się do nowych warunków i do rewizji dotychczasowych pojęć. Ba! Nawet więcej można powiedzieć, że zmusza w ogóle do myślenia.

Chłop, używający drewnianego pługa, używający sierpa, a chłop, posługujący się siewnikiem mechanicznym i traktorem to dwa społecznie różne zjawiska.

Uzyskaliśmy bezpośredni kontakt z całym światem, otwierają się przed nami ogromne możliwości rozwoju floty handlowej, potężnych szlaków komunikacyjnych. Stajemy się przez odzyskanie gospodarstwa ważnym członkiem europejskiej gospodarki.

Czy jest jakieś państwo, które by miało większe niesprawiedliwienie dla swej granicznej polityki? Przesuwając nasze granice skoczyliśmy w rozwoju o co najmniej 200 lat.

I dlatego na trzecie pytanie musimy odpowiedzieć: TAK. S.

Sprawa Niemiec na porządku obrad konferencji paryskiej

LONDYN (BBC), 15. 5. — Ministrowie spraw zagranicznych czterech mocarstw zbiorą się dziś ponownie, celem rozważenia nowych propozycji ministra Byrnesea, a także spraw, dotyczących Niemiec.

Sprawy niemieckie będą poruszane na porannym nieformalnym posiedzeniu. Według opinii dobrze poinformowanych rozpatrywane będą następujące zagadnienia: kwestia przyszłości Zagłębia Ruhry i Nadrenii, ruch handlowy między czterema strefami okupacyjnymi oraz wniosek amerykański, proponujący zawarcie 25-letniego traktatu czterech mocarstw, celem nadzoru i zabezpieczenia całkowitego rozbrojenia Niemiec.

Minister Byrnes ma przedstawić cztery następujące wnioski:

1) konferencja ministrów spraw zagranicznych czterech mocarstw zostanie odroczone do dnia 15 września b. r. tak, aby ministrowie mogli ponownie omówić sprawy, które wyłonily się podczas bieżącej konferencji;

2) pełna konferencja pokojowa będzie zwolona na dzień 1 lub 15 lipca b. r.;

3) wskutek trudności, jakie nastąpiły przy rozważaniu traktatu pokojowego z Włochami należy niezwłocznie zbadać warunki zawieszenia broni z tym państwem;

4) traktat pokojowy z Austrią winien być wniesiony na porządek obrad konferencji ministrów spraw zagranicznych czterech mocarstw w dniu 15 czerwca b. r.

Na wczorajszym posiedzeniu ministrowie

postanowili przekazać swym zastępcom do szeregowego rozważenia sprawę kolonii i odszkodowań wojennych włoskich oraz rozszerzenia granic Jugosławii i Austrii.

Minister Byrnes wyraził w dniu wczorajszym zadowolenie z wyników, jakie do chwili obecnej osiągnęła konferencja paryska.

NOWY JORK. — Na wniosek ministra Byrnesea zalecający zbadanie postępów rozbrojenia w Niemczech czterej ministrowie postanowili powołać natychmiast komisję złożoną z przedstawicieli Stanów Zjednoczonych, Związku Radzieckiego, Wielkiej Brytanii i Francji, która zajmie się zbadaniem każdej gałęzi przemysłu niemieckiego, zdatnej do produkcji wojennej. — Minister Byrnes złożył dodatkowe oświadczenie do swego wniosku stwierdzając, że nie ma on nic wspólnego z zagadnieniami traktatów pokojowych, które będą załatwiane później.

PARYŻ (PAP). — Podczas zebrania informacyjnego ministrów spraw zagranicznych rozpatrywano nadal sprawę kolonii włoskich i Triestu. Zagadnienie odszkodowań wojennych od Włoch zostało przekazane zastępcom ministrów spraw zagranicznych. Radziecki minister spraw zagranicznych Molotow ponierał stanowisko Jugosławii w sprawie Krajny Julijskiej, zaznaczając, iż nie ulega wątpliwości, iż większość ludności na przedmieściach i w okolicach Triestu stanowią Słowacy. Wraz z innymi mniejszymi ośrodkami przemysło-

wymi, jak Monfalcone, Gorycja w Krainie Julijskiej oraz Lublana i Morybor w Jugosławii tworzą z Triestem jeden naturalny kompleks gospodarczy, którego rozwój pod zarządem Jugosławii by szybko powstał naprzód. Minister Molotow podkreślił również ustępstwa, jakie Związek Radziecki poczynił w sprawie kolonii włoskich i odszkodowań wojennych. Amerykański sekretarz stanu Byrnes oraz brytyjski minister spraw zagranicznych Bevin skłaniają się obecnie ku projektowi francuskiemu, który przewiduje umiędzynarodowienie portu w Trieście, oddanie miasta samego Włochom i przyłączenie do Jugosławii reszty Krajny Julijskiej. Wywiązała się dłuższa dyskusja w sprawie określenia terminu, w którym Libia uzyska niepodległość. Wobec stanowczego sprzeciwu zgłoszonego przez ministra Bidault sekretarz stanu Byrnes wysunął wniosek, aby traktat pokojowy z Włochami zawierał postanowienie, iż Włochy zrzekają się praw do kolonii. Sojusznicy zarządzaliby tymi ziemiami przez jeden rok, po czym powiernictwo zostałoby przekazane ONZ. Minister Bevin natomiast wypowiedział się za niezwłoczny przekazaniem powiernictwa nad koloniami włoskimi Organizacji Narodów Zjednoczonych. Przypomniał on, że Wielka Brytania zapewniła narody zamieszkujące Cyrenajkę, że nigdy nie powrócą pod panowanie Włoch. Środowe posiedzenie konferencji będzie poświęcone rozmowom wstępnym w sprawie Rzeszy niemieckiej, gdyż minister Molotow pragnąłby najpierw zakończyć dyskusję nad projektami traktatów pokojowych z satelitami osi.

Sekretarz stanu Byrnes podał do wiadomości, iż następcą amerykańskiego gubernatora stref okupacyjnych gen. Clay otrzymał instrukcje zaprojektowania na posiedzeniu sojuszniczej Rady kontrolnej w Berlinie utworzenia specjalnej komisji złożonej z przedstawicieli 4 mocarstw dla zbadania postępów w rozbrojeniu Niemiec i demilitaryzacji Rzeszy niemieckiej. Oświadczenie to zostało przyjęte z zadowoleniem przez wszystkich członków konferencji.

BULGARIA DOMAGA SIĘ ZWROTU ZACHODNIEJ TRACJI

LONDYN (PAP). — Agencja Reutersa donosi z Sofii, że bułgarski minister spraw zagranicznych Kuliszow zażądał zwrotu Bułgarii zachodniej Tracji, która obecnie stanowi część Grecji. Domaga się on zwrotu tego terytorium nie tylko ze względów politycznych i geograficznych, lecz również ze względu, że Bułgaria w ten sposób uzyska dostęp do Morza Egejskiego.

Dokoła plebiscytu w Grecji

NOWY JORK. — Regent Grecji arcybiskup Damaskinos podał oficjalnie do wiadomości, że 1 września b. r. odbędzie się w Grecji plebiscyt, który zadecyduje o przyszłości kraju.

LONDYN (BBC). — Decyzja rządu greckiego odbycia w dniu 1 września b. r. plebiscytu w sprawie monarchii spotka się z silnym protestem liberalów w parlamencie. Oświadczył to b. premier Sofoulis, przywódca partii liberalnej w Grecji.

Podsekretarz stanu Wielkiej Brytanii Mac Neel oświadczył w brytyjskiej Izbie Gmin, że Wielka Brytania wolałaby, aby plebiscyt w sprawie powrotu króla odbył się w Grecji w r. 1948. „Nie znaczy to — dodał — aby żołnierze brytyjscy mieli pozostać w Grecji do lata r. 1948”.

ATENY. — Przywódca liberalów greckich b. premier Sofoulis powiedział ostatnio, że „dopóki nie odbył się plebiscyt w sprawie powrotu króla, Grecji nie można uważać za monarchię”.

Stronnictwa lewicowe mogą wypowiadać się w Grecji tylko za pośrednictwem prasy. Dzienniki lewicowe zamieszczają takie określenia, jak „parlament Bevina”, „brytyjski plebiscyt” i t. p.

EAM uchwalił rezolucję protestującą przeciwko polityce Stanów Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii w odniesieniu do Grecji. W rezolucji tej „EAM” zażądał sporządzenia nowych list wyborczych, zlikwidowania terroru oraz przeszkodzenia restrykcji monarchii, przestrzegając, że krok ten mógłby stać się przyczyną wybuchu wojny domowej.

